

Podpora bankovníctví v rámci finanční krize

Vzhledem k tomu, že probíhající finanční krize má závažné dopady na bankovní sektor prakticky celé Evropské Unie (dále jen „EU“), kdy došlo k zmrazení trhu mezibankovních půjček a snížil se tak přístup finančních institucí k likvidním prostředkům, přičemž jsou ohroženy i vyloženě zdravé banky, přijala Evropská komise (dále jen „EK“) zvláštní pravidla pro podporu bankovního sektoru. Tyto pravidla se skládají z:

- Sdělení EK o použití pravidel pro poskytování podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí, publikovaném v Úředním věstníku EU C 270/8 dne 25. října 2008,
- Sdělení EK k rekapitalizaci finančních institucí v rámci současné finanční krize ze dne 5. prosince 2008 - zatím nebylo publikováno v Úředním věstníku EU.

Přijatá sdělení vlastně konkretizují, za jakých podmínek lze využít výjimku ze zákazu veřejné podpory uvedenou v čl. 87 (3) (b) Smlouvy o ES. Jedná se o podporu určenou pro nápravu vážné poruchy v hospodářství členského státu. Než tedy přejdeme k představení těchto podmínek, je nutné uvést, že Česká republika (dále jen „ČR“) má velkou zkušenost s podporami bank z 90. let, kdy bylo sanováno za pomoci veřejné podpory mnoho bank. Nicméně při obhajobě těchto případů před EK před vstupem ČR do EU, nebyly EK vzaty v úvahu argumenty, že se jednalo o vážnou poruchu českého hospodářství. Na uvedenou podporu se tedy vztahovala tehdy platná pravidla EU pro záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích.

Sdělení lze tedy použít pro systémová řešení krize (tzn. programy podpory) a pro systémově významné případy ad hoc. Jsou to taková opatření podpory, která povedou k zvládnutí systémové krize. Jde o to ujistit vkladatele, že neutrpí ztráty, a rovněž omezit možnost hromadného výběru vkladů (tzv. runu na banku). Konkrétně se jedná o podporu ve formě záruk a rekapitalizací finančních institucí, přičemž příjemci podpory by měly být vybráni na základě objektivních a nediskriminačních kritérií.

Opatření musí být časově omezená do doby, kdy bude obnovena důvěra ve finanční trhy a finanční instituce. Každých 6 měsíců by tedy měl členský stát přezkoumávat oprávněnost poskytnutých záruk a provedených rekapitalizací.

Opatření musí být tedy dobře cílená, přiměřená a navržena tak aby omezila negativní účinky na hospodářskou soutěž a jiné členské státy. Tj. je nutné, aby finanční instituce, které jsou příjemcem podpory, provedly restrukturalizaci a učinily určitá kompenzační opatření. Příjemci podpory by se měli také významně podílet na napravení vzniklé situace. Členské státy by měly v tomto ohledu v případě záruk zvážit využití zavedení doložky o následném získání části podpory zpět, resp. obecně by měly být záruky finančním institucím poskytnuty za určitou cenu, která by měla být tržní, EK nicméně uznává, že to v současné situaci obtížné stanovit. Co se týče rekapitalizace, členský stát by měl získat v zásadě taková práva, jejichž hodnota odpovídá jeho příspěvku na rekapitalizaci. EK bude např. kladně hodnotit, pokud stát získá tzv. prioritní akcie - pozn.: podrobná pravidla pro návratnost kapitálu vloženého do finanční instituce státem jsou rozvedena ve sdělení EK k rekapitalizaci.

Příjemci podpory nesmí provádět agresivní obchodní strategii nebo expanzi na základě poskytnuté podpory (tzn. banka nesmí např. reklamovat, že je chráněna zárukou) a zakazuje

se chování, které by bylo neslučitelné s účelem záruky (např. vydávání nových akciových opcí pro vedení banky).

Lze též poskytnout podporu na likvidaci finančních institucí. Pokud bude finanční instituce nebo její část prodána, musí členský stát zajistit, aby se dodržely určité podmínky prodeje. Prodej by měl být otevřený a nediskriminační a měl by se uskutečnit za tržních podmínek.

Pro usnadnění spolupráce EK s členský státy v případě notifikace provedla přiměřené kroky, aby zajistila hladké přijetí rozhodnutí na základě úplného oznámení, pokud to bude nezbytné během 24 hodin nebo i přes víkend.

Uvedená sdělení lze nalézt na webových stránkách EK:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/specific_rules.html

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/horizontal.html

Přehled dosud přijatých opatření včetně poskytnutých podpor v rámci krize lze nalézt na webové stránce EK:

http://ec.europa.eu/competition/sectors/financial_services/financial_crisis_news_en.html